

Meie Euroopa Liit – aeg olla julge, tegutseda ja saavutada tulemused

Euroopa Parlamendi endiste liikmete ühenduse ettepanek Euroopa tuleviku konverentsile

Ettepanek põhineb 22. aprilli, 30. juuni, 12. oktoobri ja 7. detsembri 2021. aasta kohtumiste aruannetel ja dokumentidel ning endiste liikmete ühenduse ja Euroopa Parlamendi liikmete rikkalikul ja mitmekesisel panusel ning selle eesmärk on saavutada endiste liikmete ühenduse ja selle analüüsirühma raames laiapõhjaline konsensus Euroopa tuleviku küsimuses, et anda oma panus Euroopa tuleviku konverentsi (edaspidi „konverents“) täiskogu istungile.

Sissejuhatus

„J'ai toujours pensé que l'Europe se ferait dans les crises, et qu'elle serait la somme des solutions qu'on apporterait à ces crises.“ (Jean Monnet, *Mémoires*, Pariis, Fayard, 1976, lk 488)

Praeguse tõsise kriisi ajal on olulisem kui kunagi varem, et Euroopa Liit, mis seisab silmitsi nii liikmesriikidest kui ka väljastpoolt lähtuvate probleemidega, mõtleks oma tuleviku üle. Endiste liikmete ühenduse egiidi all kogunevad endised Euroopa Parlamendi liikmed saavad anda oma panuse konkreetsest vaatekohast, arvestades nende **teadmisi, kogemusi ning institutsioonilist ja poliitilist mälu** seoses ainsa ELi institutsiooniga, mille ELi kodanikud valivad otse.

Konverents on ainulaadne võimalus mõelda ELi tuleviku üle ja pidada seda ümbritsevat dialoogi avatud ja kaasaval viisil.

Arvame, et konverents peaks keskenduma Euroopa integratsiooniga seotud laiaulatuslikele küsimustele, viisidele, kuidas EL saaks olla tõhusam, suurendada oma tegutsemisvõimet ja täita kodanike ootusi ning õigusriigi põhimõtet paremini kaitsta,

välisõnna aluslepingu muutmist. Samuti loodame, et lahendatakse mõned institutsioonidevahelised küsimused, näiteks nn esikandidaatide süsteemi tulevik, ning et võetakse õppust ELi viimasest kriisist, nimelt käimasolevast COVID-19 pandeemiast.

Meil on vaja teha rohkem. Seetõttu tahame endiste Euroopa Parlamendi liikmetena olla julged, sest seda ELi võimalust olla tulevikus ambitsioonikam ei tohiks raisata.

Seda silmas pidades oleme otsustanud esitada viis üldsuunist, mida EL peaks järgima oma tulevase poliitika väljatöötamisel.

Lisaks oleme koostanud nimekirja kümne konkreetses ettepanekuga suuna kohta, mida EL peaks arendama, ehk teisisõnu valdkondade kohta, kus on vaja käivitada algatus.

Üldsuunised:

1. Euroopa Liidu lepingu artiklis 2 on sätestatud, et „EL rajaneb sellistel väärtustel nagu inimväärikuse austamine, vabadus, demokraatia, võrdsus, õigusriik ja inimõiguste, sealhulgas vähemuste hulka kuuluvate isikute õiguste austamine. Need on liikmesriikide ühised väärtused ühiskonnas, kus valitsevad pluralism, mittediskrimineerimine, sallivus, õiglus, solidaarsus ning naiste ja meeste võrdõiguslikkus.“ Usaldusväärse tagamiseks nii ELis kui ka väljaspool ei tohiks eespool määratletud liidu põhiväärtusi ja põhimõtteid jagada osadeks, piirates neid konkreetsete poliitikavaldkondadega, vaid selle asemel tuleks neid võimalikult palju peavoolustada usaldusväärsete ja tõhusate jõustamismehhanismide kaudu kõikidesse ELi võetavatesse meetmetesse.

2. Kodanike ootuste täitmiseks peab olema poliitiline tahe anda ELile tegutsemisvõime nii õigusnormide (ummikseisu vältimiseks) kui ka vahendite osas. See on liidu edu võti, mis ühendab kodanike prioriteedid tööriistade ja vahenditega, mis on vajalikud erinevates pädevusvaldkondades, kaotades seega kahetsusväärse lõhe ootuste ja saavutuste ning ambitsioonikate deklaratsioonide ja pettumust valmistavate tulemuste vahel. Selle asemel, et arutada, kas Euroopat oleks vaja rohkem või vähem, peaks juhtpõhimõtte olema, et ELile antakse seda, mida ta vajab, et olla võimeline tegutsema kooskõlas kodanike ootustega.

3. Kasutada tuleks kõiki praegu aluslepingutes sätestatud tööriistu ja vahendeid, sealhulgas mitmeid võimalusi, mida seni ei ole ära kasutatud¹, sealhulgas aluslepingu muutmise võimalust, millega peaks alati püüdma veelgi tugevdada institutsioonide aruandekohustust ja ELi demokraatlikku süsteemi, pidades eelkõige silmas parlamendi rolli ja nõukogus otsusele jõudmise suutlikkust, kaotades sel viisil iga liikmesriigi võimaluse kasutada vetoõigust.

4. Kõik ELi algatused peaksid hõlmama selle laiemaid poliitilisi eesmärke, mitte olema nendega vastuolus. Teiste sõnadega peaks ELi poliitika kokku viima majanduslikud huvid (st majanduskasv ja jõukus) sotsiaalse kaitsega (st hoolekanne ja heaolu), moodustades seega konkurentsivõimelise sotsiaalse turumajanduse, võttes samal ajal arvesse kõrgeid keskkonna- ja kliimakaitsestandardeid. Kliimamuutuste leevendamine ja nendega kohanemine on muutumas ülemaailmseks probleemiks, mis nõuab meie ühiskondade täielikku ümberkorraldamist, et võimaldada kestlikumate ja kaasavamate mudelite vastuvõtmist. ELile tuleks anda poliitilised, õiguslikud ja rahalised vahendid, et jätkata selles valdkonnas juhtimist.

5. ELi demokraatiat tuleks tugevdada kõigil tasanditel (kohalikul, piirkondlikul ja riiklikul tasandil), järgides samas subsidiaarsuse põhimõtet, kodanike ja kodanikuühiskonna organisatsioonide rohkem struktureeritud osalemise kaudu ning pöörates suuremat tähelepanu ELi otsuste tegemise läbipaistvusele ja ligipääsetavusele. Sellise osalemise eesmärk ei ole nõrgendada Euroopa Parlamendi ja liikmesriikide parlamentide rolli ega valimisprotsessi. Vastupidi, osalus- ja esindusdemokraatiat tuleks tõlgendada kahe vastastikku tugevdava põhimõttena. Euroopa erakondade rolli tuleks tugevdada, eriti Euroopa Parlamendi valimiste ajal.

Konkreetsed ettepanekud:

1. Praegune COVID-19 pandeemia on näidanud meile muu hulgas vajadust suurema solidaarsuse järele liikmesriikide vahel eelkõige hädaolukordades. ELi tasandil tuleks korraldada vastastikuse toetuse ja lühiajalise abi mehhanismid tervishoiu valdkonnas. Sellega seoses tuleks püsivamate lahenduste alusena kasutada solidaarsust, mis

---

¹ Kommentaari asutamislepingu kasutamata artiklite kohta vt: Euroopa Parlamendi 16. veebruari 2017. aasta resolutsioon Euroopa Liidu toimimise parandamise kohta Lissaboni lepingu võimalusi kasutades (ELT C 252, 18.7.2018): <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/ET/TXT/?uri=CELEX%3A52017IP0049>.

saavutas ülekaalu esialgse liikmesriikide keskse vastuse, nn koroonanatsionalismi üle, ning pandeemia vastu võitlemisel nähtud ühiseid edusamme. Teiste sõnadega peaks kõige pakilisem küsimus olema: kas EL on järgmise suure katastroofi või kriisi saabudes paremini ette valmistatud?²

2. Maailmas, kus üksikud liikmesriigid ei suuda konkureerida ühepoolsetel tegutsevate ülemaailmsete supervõimudega, tuleks välja töötada tõeline ELi välis-, julgeoleku- ja kaitsepoliitika, kasutades nõukogus sagedamini kvalifitseeritud häälteenamust (nt sanktsioonide kehtestamiseks) ning kõiki aluslepingu paindlikkusvahendeid, sealhulgas alalist struktureeritud koostööd (PESCO), et vältida ummikuid. Tuleb välja töötada ühine ja operatiivne kaitsevõime, nii et EL või selle liikmesriigid saaksid häda- või kriisiolukordades reageerida (nt Kabuli lennujaam). Nendes tingimustes tuleks tugevdada Põhja-Atlandi alliansi (NATO) Euroopa sammast. See on see, mida kodanikud ELilt ootavad. See on ainult poliitilise tahte küsimus. Üleminek kvalifitseeritud häälteenamusele välisasjades muudaks liikmesriigid vetoõigusega mängijatest ausateks vahendajateks, kes peaksid suutma jõuda tundlikes ja kriitilistes küsimustes konsensuseni.

3. Euroopa Liidu taasterahastuga seotud kogemuste põhjal peaks liit olema võimeline oma omavahendeid edasi arendama ja nende üle otsustama, nagu igal teisel valitsustasandil. Teiste sõnadega peaks ELil olema maksuautonoomia, st ta peaks suutma koguda raha finantsturgudel võlakirjade emiteerimise teel (laenuvõtmisvõime), sealhulgas väljaspool taaste- ja vastupidavusraha, ning koguda üleeuroopalisi makse, mis on seotud tema pädevustega³. Euroopa Liidu taasterahastuga loodud vahendite laiendamist tuleks arutada mitmeaastase finantsraamistiku 2021–2027 läbivaatamise kontekstis. Riikide tasakaalustatud eelarvete juurde tagasipöördumisega võiks kaasneda ELi tasandil suurem laenuvõtmine, et kasutada

---

² Vt muudatusettepanekut, mille esitas teiste seas Elmar Brok Euroopa tuleviku konvendi (2001–2003) ajal ja milles tehti ettepanek lisada ELi jagatud pädevusena „märkimisväärse piiriülese terviseohu tõkestamine“: <http://european-convention.europa.eu/docs/Treaty/pdf/12/global12.pdf> (lk 11). Vt ka viited rahvatervisele kui jagatud pädevusele sotsiaalse Euroopa XI tööühma lõpparuandes (Brüssel, 3. veebruar 2003: <http://european-convention.europa.eu/pdf/reg/en/03/cv00/cv00516-re01.en03.pdf>), nagu näiteks „praegust artiklit 152 [Euroopa Ühenduse asutamisleping (Nice'i lepingu konsolideeritud versioon)] tuleks laiendada, et anda liidule rahvatervise valdkonnas rohkem pädevust ja hõlmata selliseid küsimusi nagu tõsine piiriülene oht, nakkushaigused, bioterrorism ja Maailma Terviseorganisatsiooni kokkulepped“ (lk 15).

³ „Kui tahame, et see revolutsiooniline pakett muutuks tõeliseks „Hamiltoni hetkeks“, mida Euroopa hädasti vajab, peame püüdma säilitada hoogu, leides viisi, kuidas pikendada laenuvõtmisvõimet pärast kriisi, ja suunata selle vahendid riikide eelarvete toetamise asemel järk-järgult ELi poliitika rahastamise.“ (Alain Lamassoure, 10. november 2021).

riiklikke investeeringuid. Peale selle tuleks need uued sammud sätestada aluslepingutes. Lisaks tuleks Euroopa Parlamendi parlamentaarset kontrolli laiendada kuludelt ka tuludele. ELi üldelarve peaks kajastama ELi ambitsioone. Ei ole võimalik püüelda suure poliitika poole ja veelgi vähem olla julge tegudes, kui seda takistavad tagasihoidlikud vahendid.

4. Digiteerimine peaks olema kaasav – kedagi ei jäeta maha – ning kaitsma ELi kodanikke ja liikmesriike. EL peaks võtma juhtrolli küberkuritegevuse vastases võitluses, eriti kolmandatest riikidest lähtuva kuritegevuse puhul. Desinformatsioon ja valeuudiste levik õhnestavad süstemaatiliselt meie väärtusi ja põhimõtteid ning seetõttu tuleks neid käsitleda kuriteona demokraatia vastu. EL peaks aitama tagada turvalise e-ruumi kõigile liikmesriikidele ja kõigil valitsustasanditel.

5. Vaja on rohkem Euroopa haridust ja teavet, eriti noorte põlvkondade jaoks, milleks tuleks eelkõige töötada välja kõigile kodanikele mõeldud mitmekeelsed ja digitaalselt ligipääsetavad pedagoogilised materjalid Euroopa ajaloo kohta, nähtuna eelkõige piiriülesest perspektiivist⁴, ning Euroopa integratsiooni ja ELi demokraatliku süsteemi kohta.

6. Rohkem tuleks teha õigusriigi kaitsmiseks, eelkõige seoses praeguste liikmesriikidega. EL ei saa usutavalt nõuda kandidaatriikidelt kõrgeid standardeid ja eeskujulikku käitumist, rääkimata tähelepanu juhtimisest puudustele kolmandates riikides, kui tema enda liikmesriigid ei tegutse kooskõlas selle põhiväärtuste ja põhimõtetega. EL peaks seetõttu välja töötama mitmed õigusriigi tagamise vahendid ja kohaldama neid täielikult kõigis liikmesriikides.

7. Geopoliitiline ebastabiilsus, ülemaailmne konkurents loodusvarade pärast, ELi sõltuvus kolmandatest riikidest imporditavast energiast ja kliimamuutuste poliitika mõju rõhutavad vajadust tõelise energialiidu järele. Siseturu integratsiooni takistused tuleks kõrvaldada, riiklikke poliitikaid tuleks kooskõlastada ning energia roll tuleks lisada ELi välispoliitikasse, et stimuleerida ELis taastuvaid energiaallikaid ning pakkuda taskukohast energiat ja väga kindlat energiavarustust kõigile ELi kodanikele ja ettevõtjatele.

8. Esikandidaatide süsteem tuleks jõustada, eelkõige peaks seda tegema parlament ise. Süsteemi tulevik sõltub peamiselt parlamendi valmisolekust võtta seisukoht

---

⁴ Vt näiteks Euroopa Ajaloo Maja: <https://historia-europa.ep.eu/et/eesmark-ja-visioon>.

Euroopa Ülemkogu suhtes. Selleks, et tugevdada esikandidaatide süsteemi, kaalutakse selliste riikideüleste nimekirjade kasutuselevõttu, kus on piiratud arv kohti, tekitamata siiski esimese ja teise klassi Euroopa Parlamendi liikmeid. Komisjoni presidendi ametissenimetamisel ja valimisel on otsustav fraktsioonide kohtade arv parlamendis, kus kõik parlamendiliikmed loetakse võrdseks. Igal juhul tuleks tugevdada esindajate lähedust oma valijatele ja seda, mil määral kodanikud end Euroopa Parlamendi liikmetega samastavad.

9. Nõukogu peaks ELi seadusandliku kogu teise kojana tegema rohkem, et muuta oma arutelud nähtavaks ja läbipaistvaks. See koda peaks käituma ühtse avaliku organina, kus võetakse vastu kõik lõplikud otsused, ning kus sarnaselt parlamendile toimuvad kõigile kodanikele avatud kohtumised.

10. Lääne-Balkani riikide jaoks on vaja tõelist Euroopa perspektiivi⁵. Seda saab teha ainult konkreetse ja üksikasjaliku tegevuskava kaudu, millele on lisatud range ajakava. Sel viisil tugevdataks tingimuslikkust mõlemal poolel: kandidaatriigid teaksid, mida teha ja millal seda teha, et saada ELi liikmeks, samal ajal kui liikmesriike ergutatakse järgima laienemiseväljavaateid, milles nad on kokku leppinud, ning tugevdama ELi integreerimisvõimet, eriti tema otsustusprotsessides.

Arvamus, mille 8. detsembril 2021 võttis vastu endiste liikmete ühenduse juhtkomitee, kuhu kuuluvad:

Hans-Gert Pöttering, esimees

Monica BALDI, aseesimees

Jean-Pierre AUDY, laekur

Teresa RIERA MADURELL, ausekretär

Michael HINDLEY, liige

Brigitte LANGENHAGEN, liige

Miguel Angel MARTÍNEZ MARTÍNEZ, liige

Edward McMILLAN-SCOTT, liige

Pier Antonio PANZERI, liige

Manuel PORTO, liige

---

⁵ Vt näiteks Euroopa Parlamendi 25. märtsi 2021. aasta pressiteadet:

<https://www.europarl.europa.eu/news/en/press-room/20210322IPR00528/enlargement-reports-meps-fully-support-western-balkans-european-future>.

Ettepaneku kohta, mille 7. detsembril 2021 võttis vastu endiste liikmete ühenduse Euroopa Liidu tulevikku käsitlev analüüsirühm, kuhu kuuluvad:

Hans-Gert PÖTTERING, endiste liikmete ühenduse esimees ja endine Euroopa Parlamendi president (esimees)

Enrique BARON CRESPO, endine Euroopa Parlamendi president ja endiste liikmete ühenduse esimees (Hispaania, S&D, 1986–2009)

Elmar BROK, endine Euroopa Parlamendi liige (Saksamaa, PPE, 1980–2019)

Pat COX, endine Euroopa Parlamendi president ja endiste liikmete ühenduse esimees (Iirimaa, ALDE, 1989–2004)

Monica FRASSONI, endine Euroopa Parlamendi liige (Itaalia, Rohelised, 1999–2009)

Genowefa GRABOWSKA, endine Euroopa Parlamendi liige (Poola, SOC, 2004–2009)

Zita GURMAI, endine Euroopa Parlamendi liige (Ungari, S&D, 2004–2014)

Alain LAMASSOURE, endine Euroopa Parlamendi liige (Prantsusmaa, PPE, 1989–1993/1999–2019)

Richard CORBETT, endine Euroopa Parlamendi liige (Ühendkuningriik, S&D, 1996–2009/2014–2020) (vaatleja)

Tihedas koostöös professor Steven Van Hecke ja endiste liikmete ühenduse peasekretäri Elisabetta Fonckiga.